

**สัมพันธภาพทางสังคม พรหมวิหาร 4 การรับรู้คุณลักษณะของงาน และ
ความสุขในการทำงานของอาสาพัฒนาชุมชน จังหวัดนนทบุรี***
**Social Relationship, Four Brahmaviharas, Perception of Job
Characteristics and Happiness in Work of Community
Development Volunteers in Nonthaburi Province**

เหมือนฝัน นาคทรพร**

อ.ดร. ธีรพัฒน์ วงศ์คุ้มสิน***

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับสัมพันธภาพทางสังคม ระดับพรหมวิหาร 4 ระดับการรับรู้คุณลักษณะของงาน และระดับความสุขในการทำงานของอาสาพัฒนาชุมชน เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความสุขในการทำงานของอาสาพัฒนาชุมชนตามปัจจัยส่วนบุคคล เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพทางสังคมกับความสุขในการทำงานของอาสาพัฒนาชุมชน เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพรหมวิหาร 4 กับความสุขในการทำงานของอาสาพัฒนาชุมชน และ เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ลักษณะของงานกับความสุขในการทำงานของอาสาพัฒนาชุมชน กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยอาสาพัฒนาชุมชนที่ปฏิบัติงานอยู่ในพื้นที่จังหวัดนนทบุรี จำนวน 574 คน จากจำนวนประชากรทั้งหมด 1,188 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบแบบที่ การวิเคราะห์ความแปรปรวน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า สัมพันธภาพทางสังคม พรหมวิหาร 4 การรับรู้คุณลักษณะของงาน และความสุขในการทำงานของอาสาพัฒนาชุมชนอยู่ในระดับสูง อาสาพัฒนาชุมชนที่มีปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ สถานภาพสมรส วุฒิการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน พื้นที่ปฏิบัติงาน ระยะเวลาในการเป็นอาสาพัฒนาชุมชน และสถานภาพการเป็นสมาชิกของชมรมในชุมชนแตกต่างกันมีความสุขในการทำงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สัมพันธภาพทางสังคมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสุขในการทำงานของอาสาพัฒนาชุมชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 พรหมวิหาร 4 มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสุขในการทำงาน

* บทความนี้เรียบเรียงจากวิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาชุมชน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

** นิสิตปริญญาโท สาขาจิตวิทยาชุมชน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

*** อาจารย์ประจำภาควิชาจิตวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

ของอาสาพัฒนาชุมชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ การรับรู้ลักษณะของงานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสุขในการทำงานของอาสาพัฒนาชุมชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: สัมพันธภาพทางสังคม พรหมวิหาร 4 การรับรู้ลักษณะของงาน ความสุขในการทำงาน

Abstract

The objectives of this research were first, to study the level of social relationship, four brahmaviharas, perception of job characteristics and happiness in work of community development volunteers. Second, to compare the happiness of community development volunteers by personal factors. Third, to study the relationship between social relationship and happiness of community development volunteers. Fourth, to study the relationship between four brahmaviharas and happiness in work of community development volunteers. And fifth, to study the relationship between perception of job characteristics and happiness in work of community development volunteers. The samples in this research were 574 from the total population 1,188 community development volunteers in Nonthaburi Province area. The data were collected by questionnaires and analyzed by a statistical package program. The statistical methods used for analysis were the percentages, the arithmetic mean, the standard deviation, the t-test, the analysis of variance, and the Pearson's product moment correlation coefficient. The result of this research indicated that first, social relationship, four brahmaviharas, perception of job characteristics and happiness in work of community development volunteers were at the high level. Second, the community development volunteers with different personal factors such as ages, marital status, level of education, occupation, monthly income, area of operation, period of community development volunteers, and membership in community group, had different happiness in work at the 0.01 level of statistical significance. Third, social relationship was positively related to happiness in work of community development volunteers at the 0.01 statistical significance level. Fourth, four brahmaviharas were positively related to happiness in work of community development volunteers at the 0.01 statistical significance level. And finally, perception of job characteristics was positively related to happiness in work of community development volunteers at the 0.01 level of statistical significance.

Keywords: social relationship, four brahmaviharas, perception of job characteristics and happiness in work

บทนำ

ในปัจจุบันภาครัฐได้ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคม โดยมุ่งให้คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา เพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม มุ่งให้เกิดการมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการวางแผน และการแก้ไขปัญหาของชุมชน ตลอดจนการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล กระจายอำนาจการบริหารงานพัฒนาสู่ท้องถิ่น เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง ภายใต้การสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่รัฐ และการสนับสนุนความรู้ให้แก่ประชาชน เพื่อเพิ่มศักยภาพของประชาชนให้สามารถแก้ไขปัญหาของชุมชน เป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งของประชาชนให้มีบทบาทในการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2549) ซึ่งนำไปสู่การยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในชนบท รวมถึงการมีครอบครัวที่อบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง เศรษฐกิจชุมชนและสิ่งแวดล้อมยั่งยืน โดยยึดหลักการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นหลักในการทำงาน เพื่อให้ประชาชนและองค์กรชุมชน ท้องถิ่นสามารถช่วยตนเอง และพึ่งพาตนเอง บริหารการพัฒนาได้ด้วยตนเองในที่สุด อาสาสมัครชาวบ้านจึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาหมู่บ้าน ตำบล ด้วยความเชื่อมั่นว่าประชาชนจะมีส่วนร่วมในการพัฒนาชนบทได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด ซึ่งการที่ประชาชนมีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อชุมชน มีบทบาทและมีส่วนร่วมในการพัฒนาชนบท ทำงานด้วยความเต็มใจและเสียสละเพื่อส่วนร่วม โดยการเป็นอาสาสมัครในการพัฒนาชนบท หรือเป็นอาสาพัฒนาชุมชนจะมีส่วนร่วมสำคัญอย่างยิ่งในการช่วยให้ชุมชนของตนพึ่งตนเองได้ ประชาชนเห็นความสำคัญ เกิดการร่วมแรงร่วมใจในการพัฒนาชุมชนที่ตนอาศัยอยู่ให้เกิดสัมพันธภาพทางสังคมที่ดีระหว่างคนในชุมชน นอกจากนั้นการมีพรหมวิหาร 4 ไว้เป็นหลักใจและกำกับความประพฤติ จะช่วยให้มีความเคารพนับถือกัน เกรงใจกัน มีสำนึกที่ดีต่อกัน ตลอดจนบุคคลที่จะปฏิบัติงานในชุมชนควรทำความเข้าใจ และรับรู้ลักษณะของงานที่ตนเองได้รับผิดชอบเป็นอย่างดี จะรู้ถึงคุณค่าของงานที่ทำ พึงพอใจที่จะทำงานที่ตนรับผิดชอบจนงานประสบความสำเร็จและนำมาซึ่งความสุขในการทำงานได้

ซึ่งจังหวัดนนทบุรีมีประชากรหนาแน่นเป็นอันดับสองรองจากกรุงเทพมหานคร และในกลุ่มชนหรือสถานที่ซึ่งมีบุคคลมากมาย ที่มีความแตกต่างกันทั้งความรู้ การศึกษา ขนบธรรมเนียม นิสัยใจคอ และในสังคมปัจจุบันมนุษย์มีความจำเป็นในการติดต่อพึ่งพาหรือร่วมมือกันอย่างใกล้ชิด ทั้งในฐานะหน้าที่การงานและในฐานะเพื่อนมนุษย์ เมื่อสภาพสังคมเจริญขึ้นเท่าใด ความจำเป็นที่มนุษย์จะต้องพึ่งพาอาศัยกันก็เพิ่มขึ้นเป็นลำดับ (สุชา จันทรโสม, 2537) ดังนั้นอาสาพัฒนาชุมชนที่ทำงานในพื้นที่จังหวัดนนทบุรีจึงจำเป็นต้องมีความเสียสละ มีความรู้ ความสามารถ ตลอดจนมีคุณลักษณะที่เป็นประโยชน์ในการปฏิบัติงานในชุมชน

จากความสำคัญดังกล่าวข้างต้นทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาสัมพันธภาพทางสังคม พรหมวิหาร 4 การรับรู้คุณลักษณะของงาน และความสุขในการทำงานของอาสาพัฒนาชุมชนในจังหวัดนนทบุรี เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนา สามารถนำผลการวิจัยที่ได้ไปใช้เป็นข้อมูล แนวทางให้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงผู้ที่สนใจผลการวิจัยที่ได้ไปใช้ในการศึกษาวิจัยเพิ่มเติมในโอกาสต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาระดับสัมพันธภาพทางสังคม ระดับพรหมวิหาร 4 ระดับการรับรู้คุณลักษณะของงาน และระดับความสุขในการทำงานของอาสาพัฒนาชุมชน เปรียบเทียบความสุขในการทำงานของอาสาพัฒนาชุมชนตามปัจจัยส่วนบุคคล ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพทางสังคม พรหมวิหาร 4 และการรับรู้คุณลักษณะของงาน กับความสุขในการทำงานของอาสาพัฒนาชุมชน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

สามารถนำผลการวิจัยที่ได้ไปใช้เป็นข้อมูลให้แก่หน่วยงาน ผู้ที่เกี่ยวข้องนำไปใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาสัมพันธภาพทางสังคม พรหมวิหาร 4 การรับรู้คุณลักษณะของงาน และความสุขในการทำงานของอาสาพัฒนาชุมชน รวมถึงผู้ที่สนใจผลการวิจัยที่ได้ไปใช้ในการศึกษาเพิ่มเติมต่อไป

ทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดทฤษฎีที่นำมาใช้ในการวิจัย ดังนี้

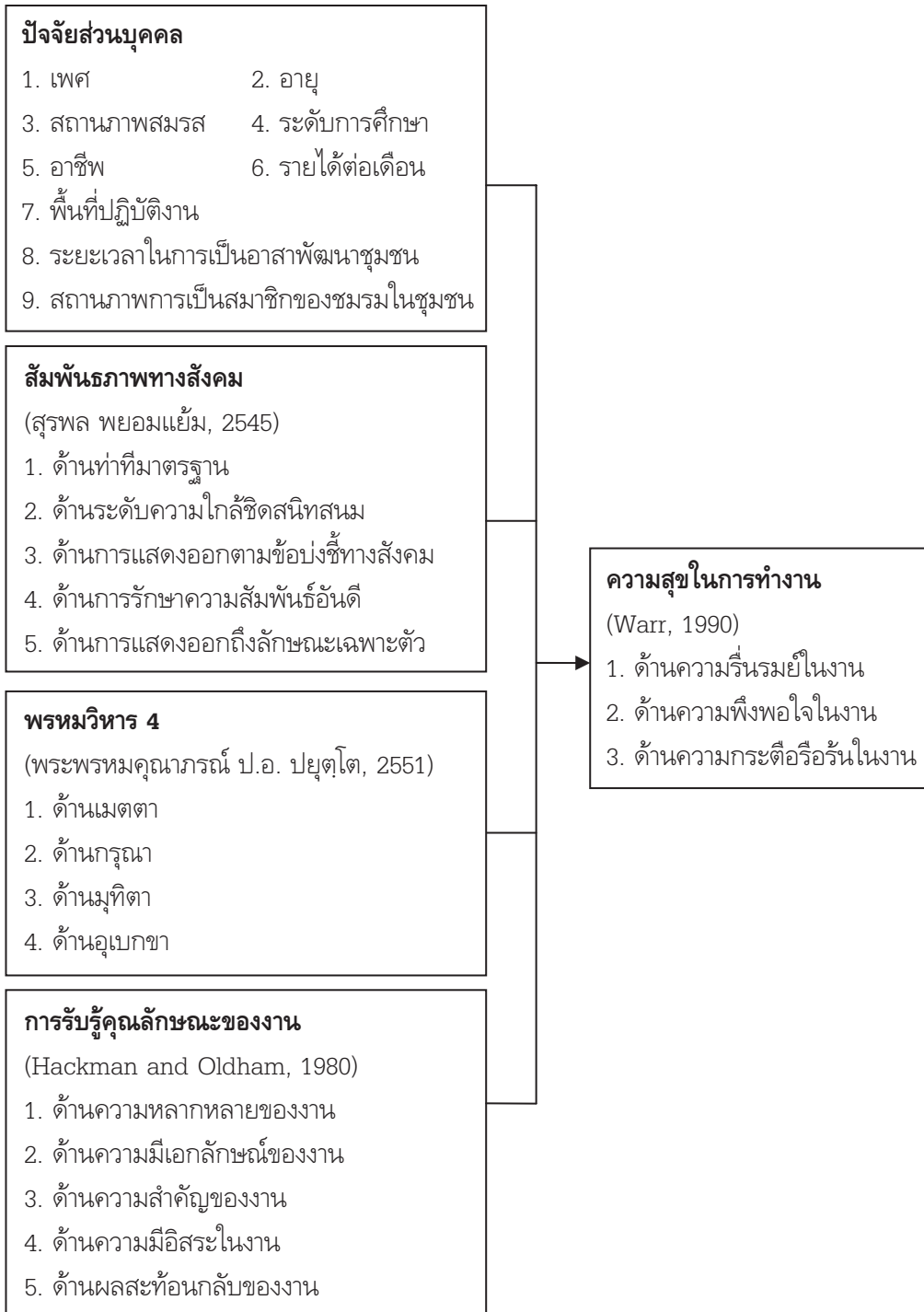
อาสาพัฒนาชุมชน เป็นบุคคลที่ได้รับคัดเลือกจากเวทีประชาคมหมู่บ้านให้ปฏิบัติหน้าที่งานอาสาสมัคร ในการกระตุ้นให้ประชาชนรู้ปัญหาของหมู่บ้าน และสามารถวางแผนงานเพื่อแก้ปัญหาได้เอง ให้ประชาชนรู้จักช่วยตนเอง และเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้านของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นการริเริ่มและสนับสนุนการดำเนินงานพัฒนา โดยเป็นที่ปรึกษากลุ่มเยาวชน กลุ่มสตรี กลุ่มอาสาสมัคร ตลอดจนประชาชน และกิจกรรมการพัฒนาต่างๆ เพื่อช่วยเหลือ สนับสนุนการดำเนินงานตามแผน โครงการ หรือกิจกรรมพัฒนาหมู่บ้าน คอยเป็นผู้ประสานงานระหว่างองค์กรประชาชนกับหน่วยงานของรัฐ องค์กรเอกชน และปฏิบัติหน้าที่อื่นตามเวทีประชาคม คณะกรรมการหมู่บ้าน องค์กรบริหารส่วนตำบล หรือทางราชการมอบหมาย ซึ่งการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในชนบท รวมถึงการเป็นชุมชนเข้มแข็ง โดยยึดหลักการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นหลักในการทำงาน เพื่อให้ประชาชนและองค์กรชุมชนท้องถิ่นสามารถช่วยตนเอง และพึ่งพาตนเอง อาสาสมัครชาวบ้านจึงมีความสำคัญต่อการ

พัฒนาหมู่บ้าน ซึ่งการที่ประชาชนมีจิตสำนึกที่รับผิดชอบต่อชุมชน มีบทบาทและมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ทำงานด้วยความเต็มใจและเสียสละเพื่อส่วนร่วม เกิดการร่วมแรงร่วมใจในการพัฒนาชุมชนที่ตนเองอาศัยอยู่ เกิดสัมพันธภาพทางสังคมที่ดีระหว่างคนในชุมชน สัมพันธภาพทางสังคม ผู้วิจัยใช้แนวคิดของ สุรพล พยอมแย้ม (2545) ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านท่าทีมาตรฐาน โดยการปฏิบัติตนตามกฎระเบียบของสังคม มีการแสดงออกที่เป็นการกระตุ้นความสนใจและสร้างความพอใจให้กับคนในชุมชน ด้านความใกล้ชิดสนิทสนม ด้านการแสดงออกตามข้อบ่งชี้ทางสังคม โดยโครงสร้างและเงื่อนไขทางสังคมที่อยู่แวดล้อมเรา จะเป็นตัวกำหนดที่ทำของสัมพันธภาพที่จะแสดงออกให้ผู้อื่นได้รับรู้ ด้านการรักษาความสัมพันธ์อันดี และด้านการแสดงออกถึงลักษณะเฉพาะตัว นอกจากนี้ในการทำงานร่วมกันในชุมชน ควรพิจารณา 4 ไร่เป็นหลักกับความประพฤติ พรหมวิหาร 4 ผู้วิจัยใช้แนวคิดของ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต) (2551) ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านเมตตา ด้านกรุณา ด้านมุทิตา และด้านอุเบกขา จะช่วยให้มีความเคารพนับถือกัน เกรงใจกัน มีสำนึกที่ดีต่อกัน (นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์, 2550) ตลอดจนควรทำความเข้าใจ และรับรู้ลักษณะของงานที่ตนเองได้รับผิดชอบเป็นอย่างดี การรับรู้คุณลักษณะของงาน ผู้วิจัยใช้แนวคิดของ Hackman and Oldham (1980) ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านความหลากหลายของงาน ด้านความมีเอกลักษณ์ของงาน ด้านความสำคัญของงาน ด้านความมีอิสระในงาน และด้านผลสะท้อนกลับของงาน จะรู้ถึงคุณค่าของงานที่ทำ พึงพอใจที่จะทำงานที่ตนรับผิดชอบจนงานประสบความสำเร็จและนำมาซึ่งความสุขในการทำงานได้ ความสุขในการทำงาน ผู้วิจัยใช้แนวคิดของ Warr (1990) ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านความรื่นรมย์ในการทำงาน ด้านความพึงพอใจในงาน และด้านความกระตือรือร้นในงาน นอกจากนี้การศึกษาจะทำให้เข้าใจคุณลักษณะของอาชีพพัฒนาชุมชน และคุณลักษณะของงานที่รับผิดชอบ ตลอดจนความพึงพอใจที่จะปฏิบัติหน้าที่ อันเป็นประโยชน์ต่อประชาชน ชุมชน และสังคมต่อไป โดยผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

กรอบแนวคิดการวิจัย

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

สมมติฐานการวิจัย

1. อาสาพัฒนาชุมชนที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกัน มีความสุขในการทำงานแตกต่างกัน
2. สัมพันธภาพทางสังคมมีความสัมพันธ์กับความสุขในการทำงานของอาสาพัฒนาชุมชน
3. พรหมวิหาร 4 มีความสัมพันธ์กับความสุขในการทำงานของอาสาพัฒนาชุมชน
4. การรับรู้คุณลักษณะของงานมีความสัมพันธ์กับความสุขในการทำงานของอาสาพัฒนาชุมชน

วิธีการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ อาสาพัฒนาชุมชนที่ปฏิบัติงานอยู่ในพื้นที่จังหวัดนนทบุรี ได้แก่ อำเภอเมืองนนทบุรี อำเภอบางกรวย อำเภอบางใหญ่ อำเภอบางบัวทอง อำเภอไทรน้อย และอำเภอบางไทร จำนวน 1,188 คน ข้อมูลเมื่อ มกราคม 2556 (สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดนนทบุรี, 2556) กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรการคำนวณของ Yamane (1973) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และผู้วิจัยได้ทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Proportional Stratified Random Sampling) ตามขนาดประชากรในอำเภอ ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 574 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล สัมพันธภาพทางสังคม พรหมวิหาร 4 การรับรู้คุณลักษณะของงาน และความสุขในการทำงาน

3. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

การหาความเที่ยงตรง ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่อประธานและกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน และทดสอบความเชื่อมั่น โดยนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงแล้วไปทดลองใช้กับอาสาพัฒนาชุมชนจังหวัดนนทบุรีที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำข้อมูลที่ได้มาคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Coefficient Alpha) ซึ่งผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ ได้แก่ สัมพันธภาพทางสังคมมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .977 พรหมวิหาร 4 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .972 การรับรู้คุณลักษณะของงานมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .975 และความสุขในการทำงานมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .967

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า t-test ค่า F-test และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูล สามารถสรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. อาสาพัฒนาชุมชนส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 50.3 อายุระหว่าง 50 - 59 ปี คิดเป็นร้อยละ 37.3 มีสถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 60.5 วุฒิการศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาหรือปวช. คิดเป็นร้อยละ 45.1 ประกอบอาชีพเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 33.6 มีรายได้ต่อเดือน 3,000 - 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 47.7 มีพื้นที่ปฏิบัติงานอยู่ในอำเภอบางบัวทอง คิดเป็นร้อยละ 24.6 มีระยะเวลาในการเป็นอาสาพัฒนาชุมชน 3 - 4 ปี คิดเป็นร้อยละ 30.6 และมีสถานภาพการเป็นสมาชิกของชมรมในชุมชน คิดเป็นร้อยละ 59.9

2. อาสาพัฒนาชุมชน มีสัมพันธภาพทางสังคมโดยรวมอยู่ในระดับสูง มีพรหมวิหาร 4 โดยรวมอยู่ในระดับสูง มีการรับรู้คุณลักษณะของงานโดยรวมอยู่ในระดับสูง และมีความสุขในการทำงานโดยรวมอยู่ในระดับสูง (ตารางที่ 1)

3. อาสาพัฒนาชุมชนที่มีอายุ สถานภาพสมรส วุฒิการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน พื้นที่ปฏิบัติงาน ระยะเวลาในการเป็นอาสาพัฒนาชุมชน และสถานภาพการเป็นสมาชิกของชมรมในชุมชนแตกต่างกัน มีความสุขในการทำงานแตกต่างกัน ยกเว้นอาสาพัฒนาชุมชนที่มีเพศแตกต่างกัน มีความสุขในการทำงานไม่แตกต่างกัน (ตารางที่ 2)

4. สัมพันธภาพทางสังคมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสุขในการทำงาน พรหมวิหาร 4 มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสุขในการทำงาน และการรับรู้คุณลักษณะของงานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสุขในการทำงานของอาสาพัฒนาชุมชน (ตารางที่ 3)

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับสัมพันธภาพทางสังคม พรหมวิหาร 4 การรับรู้คุณลักษณะของงาน และความสุขในการทำงาน

ตัวแปร	($\bar{X}$)	(S.D.)	ระดับ
1. สัมพันธภาพทางสังคมโดยรวม	4.22	.242	สูง
1.1 ด้านท่าทีมาตรฐาน	4.49	.320	สูง
1.2 ด้านความใกล้ชิดสนิทสนม	4.07	.264	สูง
1.3 ด้านการแสดงออกตามข้อบ่งชี้ทางสังคม	4.38	.319	สูง
1.4 ด้านการรักษาความสัมพันธ์อันดี	4.17	.270	สูง
1.5 ด้านการแสดงออกถึงลักษณะเฉพาะตัว	4.00	.347	สูง
2. พรหมวิหาร 4 โดยรวม	4.30	.233	สูง
2.1 ด้านเมตตา	4.47	.293	สูง
2.2 ด้านกรุณา	4.23	.255	สูง

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ตัวแปร	($\bar{X}$)	(S.D.)	ระดับ
2.3 ด้านมุทิตา	4.16	.349	สูง
2.4 ด้านอุเบกขา	4.32	.409	สูง
3. การรับรู้คุณลักษณะของงานโดยรวม	4.23	.299	สูง
3.1 ด้านความหลากหลายของงาน	4.16	.307	สูง
3.2 ด้านความมีเอกลักษณ์ของงาน	3.96	.321	สูง
3.3 ด้านความสำคัญของงาน	4.32	.355	สูง
3.4 ด้านความมีอิสระในการทำงาน	4.31	.417	สูง
3.5 ด้านผลสะท้อนกลับของงาน	4.41	.482	สูง
4. ความสุขในการทำงานโดยรวม	4.29	.301	สูง
4.1 ด้านความรื่นรมย์ในการทำงาน	4.17	.329	สูง
4.2 ด้านความพึงพอใจในงาน	4.41	.322	สูง
4.3 ด้านความกระตือรือร้นในงาน	4.31	.332	สูง

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย (t) และวิเคราะห์ความแปรปรวน (F) ของความสุขในการทำงาน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

(n=574)

ตัวแปร	t	F	p-value	สรุปผลการทดสอบ
1. เพศ	-1.38	-	.108	ไม่แตกต่าง
2. อายุ	-	13.103***	.000	แตกต่าง
3. สถานภาพสมรส	-	12.879***	.000	แตกต่าง
4. ระดับการศึกษา	-	14.270***	.000	แตกต่าง
5. อาชีพ	-	8.409***	.000	แตกต่าง
6. รายได้	-	13.612***	.000	แตกต่าง
7. พื้นที่ปฏิบัติงาน	-	13.029***	.000	แตกต่าง
8. ระยะเวลาในการเป็นอาสา พัฒนาชุมชน	-	14.112***	.000	แตกต่าง
9. สถานภาพในการเป็นสมาชิก ของชมรมในชุมชน	-	35.573***	.000	แตกต่าง

* หมายถึง $p < .05$ ** หมายถึง $p < .01$ *** หมายถึง $p < .001$

ตารางที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพทางสังคม พรหมวิหาร 4 การรับรู้คุณลักษณะของงานกับ
ความสุขในการทำงาน

(n=574)

ตัวแปร	ความสุขในการทำงาน	
	r	p
1. สัมพันธภาพทางสังคมโดยรวม	.743***	.000
1.1 ด้านท่าทีมาตรฐาน	.722***	.000
1.2 ด้านความใกล้ชิดสนิทสนม	.418***	.000
1.3 ด้านการแสดงออกตามข้อบังคับทางสังคม	.760***	.000
1.4 ด้านการรักษาความสัมพันธ์อันดี	.415***	.000
1.5 ด้านการแสดงออกถึงลักษณะเฉพาะตัว	.584***	.000
2. พรหมวิหาร 4 โดยรวม	.646***	.000
2.1 ด้านเมตตา	.606***	.000
2.2 ด้านกรุณา	.356***	.000
2.3 ด้านมูหิตา	.049	.242
2.4 ด้านอุเบกขา	.775***	.000
3. การรับรู้คุณลักษณะของงานโดยรวม	.840***	.000
3.1 ด้านความหลากหลายของงาน	.383***	.000
3.2 ด้านความมีเอกลักษณ์ของงาน	.591***	.000
3.3 ด้านความสำคัญของงาน	.737***	.000
3.4 ด้านความมีอิสระในการทำงาน	.761***	.000
3.5 ด้านผลสะท้อนกลับของงาน	.772***	.000

* หมายถึง $p < .05$ ** หมายถึง $p < .01$ *** หมายถึง $p < .001$

อภิปรายผล

กลุ่มตัวอย่างที่เป็นอาสาสมัครพัฒนาชุมชนมีสัมพันธภาพทางสังคมอยู่ในระดับสูง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ อาสาพัฒนาชุมชนมีการปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคม มีการแสดงออกซึ่งความเป็นกันเองกับคนในชุมชน ไปมาหาสู่พบปะพูดคุยกับคนในชุมชนอยู่เสมอ มีความเอื้ออาทร มีน้ำใจกับผู้อื่น เคารพและยอมรับในความแตกต่างของบุคคล ตลอดจนพยายามแก้ไขความขัดแย้งที่เกิดขึ้นกับคนในชุมชน เพื่อคงไว้ซึ่งความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน จึงทำให้อาสาพัฒนาชุมชนมีสัมพันธภาพทางสังคมอยู่ในระดับสูง

พรหมวิหาร 4 อยู่ในระดับสูง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ บุคคลที่สมัครใจมาเป็นอาสาพัฒนาชุมชนส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีจิตอาสา ปรารถนาดีและอยากเห็นผู้อื่นมีความสุข คอยให้ความช่วยเหลือคนในชุมชนที่ประสบปัญหาตามความสามารถของตนเอง และรู้สึกยินดี เมื่อเห็นคนในชุมชน มีความเจริญก้าวหน้า ประสบความสำเร็จในชีวิต และมีคุณภาพชีวิตที่ดี ปราศจากความคิดที่เป็นอคติกับผู้ที่ตนเองให้ความช่วยเหลือ จึงทำให้อาสาพัฒนาชุมชนมีพรหมวิหาร 4 อยู่ในระดับสูง ซึ่งสอดคล้องกับ นีรันดร์ จงวุฒิเวศย์ (2550) ที่กล่าวว่านักพัฒนาเป็นบุคคลที่ต้องทำงานพัฒนาร่วมกับประชาชนในชุมชน ควร มีพรหมวิหาร 4 ไว้เป็นหลักกำกับความประพฤติ เพื่อประสานความสัมพันธ์ของมนุษย์ให้อยู่ร่วมกันอย่างปกติสุข มีสำนึกที่ดีต่อกัน

การรับรู้คุณลักษณะของงานอยู่ในระดับสูง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ อาสาพัฒนาชุมชนรับรู้งานที่รับผิดชอบมีส่วนช่วยเป็นแกนนำในการพัฒนาหมู่บ้าน ริเริ่ม สร้างสรรค์ ประสานงาน ดำเนินการพัฒนา ร่วมกับกับชาวบ้าน และสนับสนุนการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนจังหวัดนันทบุรี ซึ่งมีความท้าทายความสามารถ มีโอกาสได้ใช้ทักษะ ประสบการณ์ และความรู้ความชำนาญหลายๆ ด้าน เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชน ซึ่งจำเป็นต้องปฏิบัติด้วยความรอบคอบ และต้องใช้ความรับผิดชอบต่อสูงในการตัดสินใจเกี่ยวกับกระบวนการทำงาน นอกจากนี้ยังมีโอกาสรับทราบถึงผลการปฏิบัติงาน เพื่อใช้แก้ไขข้อบกพร่องในการปฏิบัติงานครั้งต่อไป ส่งผลให้อาสาพัฒนาชุมชนเป็นที่ยอมรับของคนในชุมชน จึงทำให้อาสาพัฒนาชุมชนมีการรับรู้คุณลักษณะของงานอยู่ในระดับสูง

ความสุขในการทำงานอยู่ในระดับสูง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ อาสาพัฒนาชุมชนรู้สึกว่าการทำอยู่มีคุณค่า และเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม มีส่วนช่วยทำให้คนในชุมชนมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ส่งผลให้รู้สึกยินดีที่จะปฏิบัติงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ตลอดจนรู้สึกสนุกกับงานที่ทำอยู่ ทำให้สามารถทำงานที่รับผิดชอบได้ต่อเนื่องเป็นเวลายาวนาน และประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ทำให้เกิดความพึงพอใจและภาคภูมิใจกับผลการปฏิบัติงานของตนเอง จึงทำให้อาสาพัฒนาชุมชนมีความสุขในการทำงานอยู่ในระดับสูง

อาสาพัฒนาชุมชนที่มีเพศต่างกัน มีความสุขในการทำงานไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะงานอาสาพัฒนาชุมชน เป็นงานที่แสดงถึงความเสียสละความสุขหรือประโยชน์ส่วนตน เพื่อประโยชน์ส่วนรวมแก่ประชาชนในหมู่บ้าน ซึ่งเป็นงานที่ตนสมัครใจเข้ามาทำ และผ่านการคัดเลือกจากคนในชุมชน ซึ่งได้รับการยอมรับเป็นอย่างดี ดังนั้นอาสาพัฒนาชุมชนที่เข้ามาปฏิบัติหน้าที่ไม่ว่าจะเป็นเพศหญิงหรือเพศชาย มีโอกาสได้ปฏิบัติหน้าที่ตามความรู้ ความสามารถที่มีอยู่ในการทำงานที่ตนเองชอบ ซึ่งไม่ว่าจะอยู่ในเพศใดก็ตาม มีโอกาสประสบความสำเร็จ อันเป็นความภาคภูมิใจให้แก่อาสาพัฒนาชุมชน จึงทำให้อาสาพัฒนาชุมชนที่มีเพศแตกต่างกัน มีความสุขในการทำงานอาสาพัฒนาชุมชนไม่แตกต่างกัน

อาสาพัฒนาชุมชนที่มีอายุต่างกัน มีความสุขในการทำงานแตกต่างกัน ซึ่งพบว่าอาสาพัฒนาชุมชนที่มีอายุน้อยกว่าจะมีความสุขในการทำงานมากกว่ากลุ่มอายุอื่น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ อาสาพัฒนาชุมชนที่มีอายุน้อยกว่าอยู่ในช่วงของวัยแห่งการทำงาน มีความพร้อมทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ มีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรงเอื้อต่อการปฏิบัติงานอาสาพัฒนาชุมชนได้ ในขณะที่เดียวกัน มีการเรียนรู้และปรับตัวกับงานที่รับผิดชอบได้อย่างรวดเร็ว สามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ด้วยตัวเอง จึงทำให้อาสาพัฒนาชุมชนที่มีอายุน้อยกว่า มีความสุขในการทำงานมากกว่าอาสาพัฒนาชุมชนที่มีอายุมากขึ้น

อาสาพัฒนาชุมชนที่มีสถานภาพสมรสต่างกัน มีความสุขในการทำงานแตกต่างกัน ซึ่งพบว่าอาสาพัฒนาชุมชนที่มีสถานภาพโสดมีความสุขในการทำงานมากกว่าสถานภาพสมรสหรือกลุ่มที่หย่าร้างแยกกันอยู่ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ อาสาพัฒนาชุมชนที่มีสถานภาพโสดมีเวลาทุ่มเทให้กับการทำงานอาสาพัฒนาชุมชนได้มากขึ้น ทำให้มีโอกาสประสบผลสำเร็จ บรรลุเป้าหมายที่ได้วางไว้ นอกเหนือจากการประกอบอาชีพหลัก และจากการที่ยังไม่มีภาระครอบครัวที่ต้องรับผิดชอบ จึงทำให้อาสาพัฒนาชุมชนที่มีสถานภาพโสด มีความสุขในการทำงานมากกว่าสถานภาพอื่นๆ

อาสาพัฒนาชุมชนที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความสุขในการทำงานแตกต่างกัน ซึ่งพบว่าอาสาพัฒนาชุมชนที่มีวุฒิการศึกษาระดับมัธยมศึกษาหรือปวช. มีความสุขในการทำงานมากกว่าวุฒิการศึกษาอื่น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ อาสาพัฒนาชุมชนที่มีวุฒิการศึกษาระดับมัธยมศึกษาหรือปวช. ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีระดับการศึกษาไม่สูงมากนักจะได้รับมอบหมายงานจากหัวหน้าให้รับผิดชอบงานที่เหมาะสมตรงตามความรู้ ความสามารถที่มีอยู่ของตน ได้รับโอกาสจากหัวหน้างานและเพื่อนร่วมงานให้แสดงความสามารถได้อย่างเต็มศักยภาพ จนเป็นที่ยอมรับจากคนในชุมชน จึงทำให้อาสาพัฒนาชุมชนที่มีวุฒิการศึกษาระดับมัธยมศึกษาหรือปวช. มีความสุขในการทำงานมากกว่ากลุ่มระดับการศึกษาอื่น

อาสาพัฒนาชุมชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความสุขในการทำงานแตกต่างกัน ซึ่งพบว่า อาสาพัฒนาชุมชนที่ประกอบอาชีพค้าขายมีความสุขในการทำงานมากกว่าอาชีพอื่น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ อาสาพัฒนาชุมชนที่ประกอบอาชีพค้าขาย มักมีร้านค้าตั้งอยู่ในย่านของชุมชนที่มีคนอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก มีโอกาสพบปะพูดคุย ทำความรู้จักกับคนในชุมชนมากกว่าอาชีพอื่นๆ ทำให้เกิดความคุ้นเคย ไว้วางใจซึ่งกันและกัน ส่งผลให้ในการทำงานมีการร่วมแรงร่วมใจกับคนในชุมชนจนงานเกิดเป็นผลสำเร็จ นำมาซึ่งความสุขในการทำงาน เป็นผลทำให้อาสาพัฒนาชุมชนที่มีอาชีพค้าขาย มีความสุขในการทำงานมากกว่าอาชีพอื่น

อาสาพัฒนาชุมชนที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีความสุขในการทำงานแตกต่างกัน ซึ่งพบว่าอาสาพัฒนาชุมชนที่มีรายได้ 3,000-10,000 บาท มีความสุขในการทำงานมากกว่าระดับรายได้อื่น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ อาสาพัฒนาชุมชนกลุ่มนี้แม้ว่ามีรายได้ค่อนข้างน้อย แต่มีการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน อันเป็นพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทยนำมาประยุกต์ใช้ และสัมพันธ์กับภารกิจของอาสาพัฒนาชุมชนด้านการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง นอกจากนี้อาจมีภาระที่ต้องรับผิดชอบน้อยกว่ากลุ่มอื่น ทำให้มีเวลาเพียงพอที่จะอุทิศตนเพื่อทำงานให้กับสังคม จึงทำให้อาสาพัฒนาชุมชนที่มีรายได้ 3,000-10,000 บาท มีความสุขในการทำงานมากกว่ากลุ่มรายได้อื่น

อาสาพัฒนาชุมชนที่มีพื้นที่ปฏิบัติงานต่างกัน มีความสุขในการทำงานแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ พื้นที่บางส่วนของจังหวัดมีการจัดสรรที่ดิน ที่อยู่อาศัยเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะอำเภอเมืองซึ่งมีอาณาเขตติดต่อกับกรุงเทพมหานคร ส่งผลให้กลายเป็นเขตชุมชนเมือง เนื่องจากการดำเนินชีวิตในสังคมเมือง ที่มีหมู่บ้านจัดสรรเป็นจำนวนมาก มีการใช้ชีวิตที่มีความเป็นส่วนตัวมากขึ้น การติดต่อสื่อสารกันภายในชุมชนลดน้อยลง ทำให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมของคนในชุมชนลดน้อยลง ทำให้เกิดปัญหา อุปสรรคในการทำงานขึ้นได้ ความสุขในการทำงานจึงน้อยกว่าอาสาพัฒนาชุมชนที่มีพื้นที่ปฏิบัติ

งานอยู่ในอำเภออื่น จึงทำให้อาสาพัฒนาชุมชนที่มีพื้นที่ปฏิบัติงานแตกต่างกัน มีความสุขในการทำงานแตกต่างกัน ซึ่งการทำอาสาพัฒนาชุมชนเป็นคนในหมู่บ้านจึงทำให้เป็นผู้ที่รู้ว่าอะไรเป็นปัญหาความต้องการของชาวบ้าน อะไรอยู่ในขีดความสามารถที่ชาวบ้านจะร่วมมือร่วมใจกันแก้ปัญหาความต้องการด้วยกันเองได้ เช่น การขับเคลื่อนแผนชุมชนร่วมมือกับผู้นำชุมชนในหมู่บ้าน การขับเคลื่อนศูนย์เรียนรู้ชุมชน ร่วมจัดเวทีประชาคมเพื่อเผยแพร่ความรู้ การส่งเสริมวิถีประชาธิปไตย เป็นแบบอย่างที่ดีในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทุกครั้ง การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ปฏิบัติตนและทำงานโดยยึดหลัก “พึ่งตนเอง” มีวิถีชีวิต “แบบพอเพียง” การป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติด ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างโดยไม่ยุ่งเกี่ยวกับสิ่งเสพติดทุกชนิด การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จัดกิจกรรมอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การแก้ไขปัญหาคาความยากจน โดยน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทาง การส่งเสริมอาชีพ ที่ตอบสนองต่อความต้องการของชุมชน และครัวเรือนสามารถพึ่งตนเองได้ เป็นต้น

อาสาพัฒนาชุมชนที่มีระยะเวลาในการเป็นอาสาพัฒนาชุมชนต่างกัน มีความสุขในการทำงานแตกต่างกัน ซึ่งพบว่าอาสาพัฒนาชุมชนที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ 5-6 ปี มีความสุขในการทำงานมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ตามระเบียบกำหนดให้อาสาพัฒนาชุมชนสามารถอยู่ในตำแหน่งได้วาระละ 4 ปี และเมื่อปฏิบัติงานครบวาระแล้วอาจได้รับเลือกให้ปฏิบัติงานต่อไปได้อีก โดยระยะเวลาดังกล่าวเป็นระยะเวลาที่อาสาพัฒนาชุมชนสามารถอยู่ในตำแหน่ง และปฏิบัติงานครบวาระ มีโอกาสได้ใช้ความรู้ความสามารถ ในการปฏิบัติงาน เกิดผลสำเร็จในการทำงาน บรรลุตามเป้าหมายที่ได้วางไว้ จึงทำให้อาสาพัฒนาชุมชนที่มีระยะเวลาในการเป็นอาสาพัฒนาชุมชน 5-6 ปี มีความสุขในการทำงานมากกว่ากลุ่มอื่น

อาสาพัฒนาชุมชนที่มีสถานภาพการเป็นสมาชิกของชมรมในชุมชนต่างกัน มีความสุขในการทำงานแตกต่างกัน ซึ่งพบว่าอาสาพัฒนาชุมชนกลุ่มที่เคยเป็นสมาชิกชมรมต่างๆ ในชุมชน และปัจจุบันลาออกแล้วมีความสุขในการทำงานมากกว่ากลุ่มอื่น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ อาสาพัฒนาชุมชนกลุ่มนี้ มีโอกาสได้ใช้ความรู้ความสามารถ และทุ่มเทเวลาให้กับการทำงานอาสาพัฒนาชุมชนที่เกี่ยวข้องกับชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชนได้มากขึ้น ตลอดจนได้ใช้ประสบการณ์จากการทำงานกับชมรมมาประยุกต์กับการพัฒนาชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยที่ปัจจุบันไม่ต้องรับผิดชอบกับงานชมรม สามารถทุ่มเทให้กับงานอาสาพัฒนาชุมชนได้อย่างเต็มที่ จึงทำให้อาสาพัฒนาชุมชนที่เคยเป็นสมาชิกของชมรมในชุมชน มีความสุขในการทำงานมากกว่ากลุ่มอื่น

สัมพันธภาพทางสังคม มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสุขในการทำงาน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการที่อาสาพัฒนาชุมชน เมื่อมีสัมพันธภาพทางสังคมที่ดีจะมีวิธีการแสดงออกด้วยคำพูดและท่าทางให้คนในชุมชนเข้าใจเรื่องราวหรือความรู้สึกของตน เกิดความรู้สึกไว้วางใจ และเกิดความคุ้นเคยสนิทสนมกัน ส่งผลให้ในการปฏิบัติงานได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี เกิดสถานภาพทางสังคมจนเป็นที่รู้จักยอมรับนับถือจากคนในชุมชน จนรู้สึกทำงานแล้วมีความสุข จึงทำให้สัมพันธภาพทางสังคมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสุขในการทำงานของอาสาพัฒนาชุมชน

พรหมวิหาร 4 มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสุขในการทำงาน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก เมื่ออาสาพัฒนาชุมชนมีหลักธรรมที่เรียกว่า พรหมวิหาร 4 เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตหรือปฏิบัติงานจะมี

ความปรารถนาดี อยากรู้ให้คนในชุมชนมีความสุข จึงมีความมุ่งมั่นที่จะทำประโยชน์ให้แก่สังคมด้วยความจริงใจ เพื่อชุมชนที่ตนอาศัยอยู่มีความเจริญก้าวหน้า คนในชุมชนมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น นอกจากนี้ อาจเป็นเพราะก่อนที่จะเข้ามาปฏิบัติงานอาสาพัฒนาชุมชน เป็นผู้ที่มิจิตอาสาอยู่แล้ว จึงรู้สึกว่าการได้มาทำหน้าที่ เพื่อประโยชน์ต่อส่วนรวม และสังคม เป็นเจตนาธรรมที่ตนเองมีอยู่แล้ว จึงรู้สึกมีความสุขกับงานที่ทำ จึงทำให้พระมหากษัตริย์ 4 มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสุขในการทำงานของอาสาพัฒนาชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับ สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดนนทบุรี (2556) ที่กล่าวว่า บุคคลที่ได้รับการคัดเลือกให้ปฏิบัติหน้าที่อาสาสมัครควรมีพระมหากษัตริย์ 4 ในการปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเหมาะสม เนื่องจากเป็นงานที่ต้องเสียสละความสุขสบายหรือประโยชน์ส่วนตน เพื่อประโยชน์ส่วนรวมที่จะเกิดขึ้นในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงสภาพความเป็นอยู่และดำรงชีวิตของประชาชน

การรับรู้คุณลักษณะของงาน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสุขในการทำงาน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการที่อาสาพัฒนาชุมชน เมื่อมีการรับรู้ลักษณะงานที่ตนรับผิดชอบว่ามีความหลากหลาย ทำความ สามารถ มีโอกาสได้ใช้ทักษะ ประสบการณ์ และความรู้ความชำนาญหลายด้าน ทำให้ไม่รู้สึกว่าซ้ำซากจำเจ สามารถใช้ความสามารถของตนในการตัดสินใจกับกระบวนการทำงาน ตลอดจนมีโอกาสรับทราบผลสะท้อนกลับของการปฏิบัติงานหรือผลลัพธ์ที่ชัดเจนจากผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งในด้านบวกและด้านลบ เพื่อนำมาใช้แก้ไขข้อบกพร่องที่เกิดขึ้น ทำให้อาสาพัฒนาชุมชนเกิดความพึงพอใจที่จะปฏิบัติหน้าที่ของตนเองและเมื่อประสบความสำเร็จในการปฏิบัติหน้าที่ คนในชุมชนมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ส่งผลให้ตนเองเกิดความรู้สึกมีความสุขกับงาน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย

1. การคัดเลือกบุคคลที่จะเข้ามาปฏิบัติงานอาสาพัฒนาชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำปัจจัยส่วนบุคคลมารวมประกอบในการพิจารณา เช่น อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ สถานภาพการเป็นสมาชิกของชมรมในชุมชน เป็นต้น เพื่อให้ได้บุคลากรที่มีความพร้อมทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจในการปฏิบัติงานพัฒนาชุมชน เกิดความสุขในการทำงาน และปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. ควรมีการส่งเสริมให้อาสาพัฒนาชุมชนมีสัมพันธภาพทางสังคมอยู่ในระดับสูงอย่างต่อเนื่อง โดยการส่งเสริมให้อาสาพัฒนาชุมชนมีการสร้างความไว้วางใจให้กับคนในชุมชน ปลูกฝังให้เคารพและยอมรับในบุคคลอื่น ตลอดจนแก้ไขความขัดแย้งที่เกิดขึ้นกับในชุมชน เพื่อคงไว้ซึ่งความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน รวมถึงมีการสนับสนุนสัมพันธภาพทางสังคมด้วยการจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อส่งเสริมให้คนในชุมชนได้มีการทำกิจกรรมร่วมกัน อันเป็นจุดเริ่มต้นของการเกิดสัมพันธภาพที่ดี และยังสามารถรักษาความสัมพันธ์ทางที่ดีต่อกันไว้ได้ โดยการจัดกิจกรรมส่งเสริมสัมพันธภาพระหว่างระดับชาวบ้านในชุมชน อาจมีการทำกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่ม ในการช่วยคิดวางแผน แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน เพื่อเป็นการ

สร้างความคุ้นเคย การไว้วางใจซึ่งกันและกัน เพื่อให้สามารถเปิดใจยอมรับบุคคลอื่นได้ ตลอดจนจัดโครงการเพื่อพัฒนาทักษะการสร้างสัมพันธภาพ ทักษะทางสังคม ทักษะการสื่อสาร ทักษะการแสดงออกอย่างเหมาะสม เป็นต้น เพื่อช่วยให้อาสาพัฒนาชุมชนมีทักษะในการปฏิบัติงาน และสร้างสัมพันธภาพทางสังคมที่ดีต่อไป

3. สำนักงานเสริมสร้างความเข้มแข็งชุมชน ควรเข้ามามีบทบาทในการส่งเสริมให้อาสาพัฒนาชุมชนมีการพัฒนาตนเองทางด้านจิตใจ ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม เช่น การจัดกิจกรรมอบรมส่งเสริมพรหมวิหาร 4 ให้กับอาสาพัฒนาชุมชน โดยการเชิญพระนักเทศน์ที่มีชื่อเสียงหรือพระที่เป็นที่รู้จักและได้รับการยอมรับนับถือจากคนในชุมชนมาเทศนาสอนให้กับอาสาพัฒนาชุมชนที่เพิ่งเข้ามาปฏิบัติหน้าที่ซึ่งเป็นการปลุกเร้าก่อนปฏิบัติงาน นอกจากนี้ อาจมีการประกาศเกียรติคุณ มอบรางวัลอาสาพัฒนาชุมชนที่มีคุณลักษณะของพรหมวิหาร 4 ดีเด่น เพื่อเป็นขวัญกำลังใจในความประพฤติที่ดี เพื่อให้อาสาพัฒนาชุมชนเกิดการตระหนักรู้ถึง และเห็นความสำคัญของการมีคุณธรรมด้านพรหมวิหาร 4 อย่างต่อเนื่อง

4. สำนักงานเสริมสร้างความเข้มแข็งชุมชน ควรส่งเสริมให้อาสาพัฒนาชุมชนมีการรับรู้คุณลักษณะของงานอยู่ในระดับสูงอย่างต่อเนื่อง โดยควรส่งเสริมให้อาสาพัฒนาชุมชนเข้าใจ และเห็นความสำคัญในงานอาสาพัฒนาชุมชน มีการจัดวางแนวทางในการปฏิบัติที่ชัดเจน เป็นรูปธรรม โดยการนำแนวทางในการทำงานแบบเดิมมาประยุกต์ให้เหมาะสมกับลักษณะของงานในปัจจุบัน เปิดโอกาสให้หน่วยงานหรือองค์กรในชุมชนที่เกี่ยวข้องเข้ามามีบทบาทในการสนับสนุน ให้ความรู้ ตลอดจนกฎระเบียบ ข้อบังคับที่อาสาพัฒนาชุมชนพึงปฏิบัติในการทำงาน รวมทั้งให้ความสำคัญกับการให้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์กับอาสาพัฒนาชุมชนอย่างต่อเนื่อง

5. ควรส่งเสริมให้อาสาพัฒนาชุมชนมีความสุขในการทำงานอย่างถาวร โดยสำนักงานเสริมสร้างความเข้มแข็งชุมชน หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ควรมีการจัดกิจกรรมพัฒนาในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้อาสาพัฒนาชุมชน มีสัมพันธภาพทางสังคมที่ดีกับคนในชุมชน ดำเนินชีวิตและปฏิบัติโดยยึดถือหลักธรรมพรหมวิหาร 4 เป็นแนวทางปฏิบัติ มีโครงการอบรมด้านการรับรู้คุณลักษณะของงานอาสาพัฒนาชุมชน เพื่อให้เกิดเข้าใจ รู้สึกถึงคุณค่าของงานที่ทำ รวมถึงการเพิ่มสวัสดิการต่างๆ ตลอดจนจนแสดงการยอมรับ ให้ความสำคัญ และให้รางวัลแก่อาสาพัฒนาชุมชนที่ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ มีผลงานดีเด่น เพื่อให้อาสาพัฒนาชุมชนมีกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ รู้สึกรักและภาคภูมิใจในงานที่ทำ นำไปสู่ความสุขในการทำงานอย่างถาวรต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาสัมพันธภาพทางสังคม พรหมวิหาร 4 การรับรู้คุณลักษณะของงาน และความสุขในการทำงานกับอาสาสมัครอื่นๆ เช่น อาสาสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ครูอาสา อาสาภาษา อาสาสมัครมูลนิธิ รวมถึงบุคลากรในหน่วยงานต่างๆ เป็นต้น เพื่อนำผลที่ได้มาเป็นแนวทางการส่งเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และมีคุณภาพชีวิตในการทำงานประสิทธิภาพในการทำงาน เพื่อสังคมต่อไป

2. ควรมีการศึกษาตัวแปรอื่นๆ เพิ่มเติม เช่น ความฉลาดทางสังคม การรับรู้ความเข้มแข็งของชุมชน ความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรค การมองโลกในแง่ดี ความแกร่งของจิตใจ พลังอำนาจในชุมชน จิตอาสา จิตสาธารณะ เป็นต้น ที่อาจมีความสัมพันธ์หรือมีอิทธิพลต่อความสุขในการทำงานของอาสาพัฒนาชุมชน อันจะเป็นประโยชน์สำหรับการเสริมสร้างความสุขในการทำงานของอาสาพัฒนาชุมชนต่อไป

3. ควรมีการศึกษาเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกที่สามารถอธิบายและศึกษาความสุขในการทำงานของอาสาพัฒนาชุมชนได้อย่างชัดเจน และนำไปสู่การพัฒนาส่งเสริมได้ตรงกับสภาพความเป็นจริงมากขึ้น

4. ควรศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการทำงานของอาสาพัฒนาชุมชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาและปรับปรุงงานให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนมากที่สุด

บรรณานุกรม

- นรินทร์ จงวุฒิเวศย์. 2550. **แนวคิดแนวทางการพัฒนาชุมชน**. กรุงเทพมหานคร : กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). 2551. **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม**. พิมพ์ครั้งที่ 16. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ เอส. อาร์. ฟรินติ้งแมสโปรดักส์.
- สุชา จันท์เอม. 2537. **จิตวิทยาในชีวิตประจำวัน**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : บริษัทโรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด.
- สุรพล พยอหมแย้ม. 2545. **ปฏิบัติการจิตวิทยาในงานชุมชน**. กาญจนบุรี : สหภาพพัฒนาการพิมพ์.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2549. **(ร่าง) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 - 2554)**. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดนนทบุรี. 2556. **คู่มือการปฏิบัติงานผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน**. (อัดสำเนา).
- Hackman, J.R., and Oldham, G.R. 1980. **Work Redesign**. MA : Addison-Wesley Publishing Company Inc.
- Warr, P. 1990. "The measurement of well-being and other aspects of mental health." **Journal of Occupational Psychology** (93) : 193-210.
- Yamane, T. 1973. **Statistics: an Introductory Analysis**. 3rd ed. New York : Harper & Row Publishers, Inc.